

HQ
B197

HANS KAARSBERG

**FEMINISMENS AGITATION
I DANMARK**

DENS SEJR OG SEJRENS PRIS

SPREDTE BEMÆRKNINGER

PROPAGANDAEN FOR DEN „NY
ETHIK I KØNSFORBINDELSER“
(Journalartikel i „Dansk Sundheds-
tidende“. 30. Nvbr. 1921).

„NY ETHIK I KØNSFORBINDELSER
(SUPPLEMENT); (Replik i „Ugeskr.
f. Læger“, 16. Febr. 1922).

„OM FEMINISMEN. — APHORISTISKE
BEMÆRKNINGER“ (GRUND-
TEXTEN for Foredrag i København,
holdt i Foraaret 1922).

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

1922

2,25

HANS KÅRBERG
FEMINISMENS AGITATION
I DANMARK

HANS KAARSBERG

- MUTTERLILLEN. (1889.)
MENNESKER. Fortællinger fra Kaukasus
og Danmark. (1892.)
FOLKENE PAA NAKKEBJERG. (1895.)
NORDENS SIDSTE NOMADE. Studier og
Billeder fra svensk Lapmark Nord for
Polarkredsen. (1897.)
TRANGE STIER. (1899.)
STORT VILDT. 1898-1900. (1901.)
FOR EN VINTERAFTEN. 1902-1904.
(1904.)
JAGT OG JAGET. Udvalgte Skildringer.
(1915.)
MEMOIRER. Person- og Tidsbilleder.
(1921). 2. Oplag 1921.

HANS KAARSBERG
FEMINISMENS AGITATION
I DANMARK

DENS SEJR OG SEJRENS PRIS

SPREDTE BEMÆRKNINGER

PROPAGANDAEN FOR „NY
ETHIK I KØNSFORBINDEL-
SER“ (Journalartikel i „Dansk
Sundhedstidende“, 30. Nvbr. 1921).

„NY ETHIK I KØNSFORBINDEL-
SER“ (SUPPLEMENT); (Replik
i „Ugeskr. f. Læger“, 16. Febr.
1922).

„OM FEMINISMEN. — APHOR-
ISTISKE BEMÆRKNINGER“
(GRUNDTEXTEN for Foredrag i
København, holdt i Foraaret 1922).

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK
FORLAG · KJØBENHAVN · KRISTIANIA
LONDON · BERLIN · MDCCCCXXII

COPYRIGHT 1922 BY
GYLDENDALSKE BOGHANDEL, NORDISK FORLAG
COPENHAGEN

OPLAG: 2000 EKSEMPPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

R(P)

HQ/B197

16.12.69

Motto:

Sandheden er som den gode „Humleknop“ i Molboens Ølkrus: Saasnart han fornemmer dén paa Tungen, spytter han den ud:

„Saa! Nu er der igen sprunget en Eddertaase i min Drik!“

To Jødestammer bekrigede ifølge Skriften hinanden. Den sejrende Stamme gjorde mangfoldige Fanger og vidste ikke, hvad man vel skulde gøre med dem.

En Vismand rejste sig, sigende:

„Dê af disse Mænd, der kan sige Ordet „Zibuleth“ ganske som vi, Sejrherrerne, bør lades i Live. Dê, der siger det med urigtig Klang, bør strax dræbes.“

Men de kunde ikke sige „Zibuleth“. Og saa slog de dem ihjæl.

Jeg formaaede aldrig at sige „Zibuleth“ ganske som de Andre. — Slib Knivene!

PROPAGANDAEN FOR „NY ETIK
I KØNSFORBINDELSER“

DEn Omforandring — for ikke at sige Omvæltning — der i de sidste ca. 30 Aar faktisk i social-moralsk, etisk og kulturel Henseende er foregaaet i Forholdet mellem Kønnene, har ikke baaret just de skønne og velsmagende Frugter, som navnlig Kvinderne *maa* have ventet sig af den. Jeg siger *maa*. Thi der er fra Kvindernes Side fra først til sidst ageret og agiteret med en Fanatisme, en *feminin* — ofte social-ulogisk Energi, der som Baggrund *maa* have haft Drømme og Forhaabninger, der meget vanskeligt *kan* tænkes gennemførlige i et ordnet, nogenlunde retfærdigt Samfund. Og som neppe nogensinde vil blive det. I adskillige Samfundslag synes mellem Kønnene alle Skranker — under foreløbigt Bifald af den Kres af Borgere og Borgerinder, der tror at smykke sig med Betegnelsen „Frisind“, Sprogets mest misbrugte, ja, voldtagne Ord! — disse Skranker synes for mange af os nedbrudt. Og der varsles atter og atter Storm mod en „Lov og Ret“, der ganske evolutionært, ganske spontant, af de allerfleste *levedygtige* Kultursamfund gennem Aarhundreder er opbygget — bl. a. til naturligt Værn for *Kvinderne selv*, de, der kaldes „det svage Køn“. Men ikke er det.

Atter og atter er i den sidste Menneskealder Diskussion rejst angaaende Emnet *Straffrihed for Fosterfordrivelse*. Alt, alt, hvad den feminine Propaganda siger nu om dette saa umaadeligt vanskelige, saa uhyre store social-moralske

Spørgsmaal, alt det er sagt før, er „gammel Tale“, meget ældre end min. Det meste af, hvad paa dette Sted skal — og *kan* — siges, er dog sikkert ogsaa sagt før — baade af Mænd og Kvinder, der med roligt Sind har deltaget i Juristernes Forhandlinger om denne Sag.

Det hævdes af adskillige brave Kvinder, der har deltaget i denne triste og usmagelige Diskussion, at den vorrende Moder „i langt de fleste Tilfælde“ dræber sin Livsfrugt i Fortvivelse over, at „han“ har svigtet hende, oftest den Ugifte. Det udskrives — mod „Samfundet“ — at mangelen gift Kvinde kun har Fosteret som Værn mod social Elendighed, — der tillægges „Manden“ eller „Samfundet“.

Dette er ikke Sandhed, ikke en hverdagslig, en tilnærmelsesvis almengyldig: Talrige Fosteret begaas — her og andetsteds — af *velstillede* Mødre, af defekte Kvinder, der frygter, snart Fødslen snart dens — formentlige — Forringelse af deres Skønhed og Ungdom. (Det *almindelige* Begreb om „kvindelig Skønhed“ er forfærdende platfodet for Tiden, blottet for al Aand, al *sund* Natur. Se Gerda Wegeners Fremstilling af kvindelig „Ungdom“!) Jeg foretog ifjor en Undersøgelse paa dette Omraade her i Amtet. Jeg søgte Oplysninger hos Jordemødrene om, hvor ofte *de* under hele deres Virksomhed havde modtaget mere eller mindre diskrete *Konsultationer* angaaende „at drive det væk“, som det hedder paa Sjællandsk, og da, om Kvinden var gift eller ugift, velstaaende eller fattig. Jeg erholdt, som ventet, meget faa Oplysninger. *Thi*: jeg anser Fosteret for *relativt* meget sjældent i denne Befolkning. Men af disse betrængte Konsulenter var et overvejende Antal gifte Kvinder og neppe een eneste trykket af Armod. Jeg vil dog straks indrømme, at en saadan „Statistik“ ifølge Sagens Natur ikke oplyser meget om Fosteretenes skjulte Hyppighed eller om Forsøgene, der utvivlsomt er langt talrigere, om end ofte uskadelige for Fostret. Endvidere: Per-

sonligt Kendskab til den Art „Konsulenter“ besidder hverken Læger eller Jordemødre som Regel. Det er oftest fremmede „Tilrejsende“ ofte ledsagede af deres Aimant, der sidder udenfor paa Vognen og glør tungsindigt ned i Stenbroen, for skyndsomst at forsvinde, naar Kvinden bliver afvist; hvad hun i de anførte Tilfælde af unavngivne Konsulenter stedse er bleven.

„Der er særdeles mange, baade gifte og ugifte Kvinder, der fordriver deres Fostre, uden at Motivet til Handlingen har det fjerneste at gøre med Nød eller Fortvivelse“. (Dr. E. Fraenkel i Skriftet: „Bør Fosterfordrivelse være straffri?“ Frimodts Forlag, 1917.) Item: „Den nye Etik søger at bevise Kvindens Ret til at begaa Fosterfordrivelse. Den fremhæver det fortjenstfulde hos en Kvinde, der f. Eks. af økonomiske Grunde dræber sit Foster. Den gaar endog videre. *Forel* henstiller at aflive Krøblinge og Idioter ved smertefri Narkose“.

I „Nordisk Strafferetstidende“ 1913, hævder en kvindelig *Overretssagfører*, at Fostret ikke er noget Retsobjekt. Det er kun en Mulighed, en Del af Kvindens Legeme, som hun kan lemlæste, som hun har Lyst til, straffri, da Selvbeskadigelse er straffri. — *Lægen*, Dr. med. *Agnes Bluhm* hævder herimod, „at Fostret lever fra det Øjeblik, hvor mandlig og kvindelig Kimcelle har forenet sig, Forskel mellem „levende“ og „ikke levende“ Foster eksisterer ikke. Alle Forsøg paa at drage en Tidsgrænse, under hvilken Fostret ikke behøver Lovens Beskyttelse, er naturvidenskabelig talt ligesaa utilladelige som praktisk forfejlede. Planten er ikke udelukkende et Stykke Jord, fordi Jorden nærer den“.

Det vilde her føre for vidt, at citere blot en ringe Brøkdelen af, hvad der navnlig fra Kvindernes Side er anført for og imod denne Sag. Det anførte kan nogenlunde opstilles som paradigmata for de stærkt modstridende Anskuelser. Læsere, der ønsker en nøjere Fremstilling af Debatteerne, maa jeg henvise til afdøde E. Fraenkels fortræffelige Bog,

som jeg i dette Arbejde bl. a. har benyttet som „Kildeskrift“. Litteraturen, NB. den videnskabelige, den faglige, er paa dette Omraade meget betydelig. Og meget interessant. De belletristiske, æstetiske „Indlæg“ synes mig at savne almen Interesse. De beskæftiger sig væsentligt med isolerede, „konstruerede“ Tilfælde. De savner rolig Objektivitet. De forekommer mig oftest for stærkt prægede af en noget uligevægtig Subjektivitet og Agitationsiver til at kunne betragtes hverken som „Kunstværker“ eller som gavnlige, sociale Indlæg.

„Den ny Etik“, „den ny kønslige Moral“ — man mindes Gymnastikeren J. P. Müllers Bog om denne Sag! — i Sandhed: Denne Propaganda i „Frisindets“ hellige, men saa frygteligt misbrugte Navn, aabner et skummelt Perspektiv for Fremtidens Familieliv, for os Mænd og — ikke mindst — for Kvinderne selv. Ganske bortset fra de ret hyppige Tilfælde, i hvilke baade Lovgivning og „den offentlige Mening“ vil kræve menneskelig Mildhed, socialreligiøs Overbærenhed, maaske pure Frikendelse ligeoverfor fosterdræbende Kvinder*), ja fortvivlede og mentalt-abnorme Barnemordersker af nyfødte Børn, bliver der en Skare Handlinger af denne Art tilbage, Handlinger mod „Naturens Orden“, mod *Livet*, under Vilkaar, der unddrager Kvinderne og deres eventuelle Hjælpere sunde Menneskers Sympati.

Det er under Beskæftigelsen med kvindelige Indlæg i denne Sag ofte forekommet mig, at Kvinden, der vel maa være sig som Regel bevidst, at *hun risikerer mest* ved en daarlig, selvopgivende, kønslig Handling, i sine „Indlæg“ blotter sig som det „svage Køn“, hun ikke længere vil an-

*) Afbrydelse af Svangerskab efter *notorisk* Voldtægt burde, mener jeg, være tilladt efter Retskendelse. Voldtægtssager hører ofte til de allervanskeligste at dømme om og finde Rede i. Falske Angivelser utvivlsomt hyppige.

ses for at være i nogen som helst anden Retning. Kvindens Væsen, hendes Livs „Lykke“, *bunder* i hendes Kønsliv — i langt højere Grad end Mandens. Den uransagelige Natur har skabt hende saaledes. Den har just derved gjort hende yndefuld, attraaværdig, elskelig for Manden. Han er fattigere: Han kender ikke Moderglæden, der er normal, er Naturens skønne, hellige Orden hos en sund Kvinde. Tag Moderinstinkt, Moderfølelsen, fra en Kvinde — hvad er der saa tilbage af hende som saadan?

„Ja, præk du kun! Men — vi skal slaa dig: De *ulykkelige* Mødre er netop ulykkelige, fordi Manden, Samfundet, har kvalt hendes „Moderglæde“.“ — Ak, ja! Saaledes snakker de.

Der er, som aabent anført, Tilfælde, hvor en slet Mand, eller en slet *baade* Kvinde og Mand berøver Kvinden Glæden ved at føde et Barn og Manden selv „Faderglæden“. Men — lad os være ærlige! — det er Undtagelser. Hvem tør, hvem skal dømme Kønnene imellem i saadanne Tilfælde? — Hvis den „ny Etik“ tillader Kvinden at dræbe sit Foster, hver Gang hun fornemmer sig utilfreds med sin Stilling, ulykkelig, sveget, pint og plaget af Mand, Samfund, „Selskab“, saa vil Kvindens Vej mod „Frigjortheden“ blive belagt med døde Fostre, talrige som Landvejens haarde Skærver. *Thi*: just *under* Svangerskabet er Kvindens Syn paa hendes Forhold og Omgivelser meget ofte abnormt, sort, hypokondert. Hendes Tilbøjelighed til at føle sig som „Martyr“, til at mistænke og mistyde Manden, til „Beskyldninger“ for formentlig Utroskab o. s. v., o. s. v., vilde sikkert mangen Gang berede denne ulyksalige Mand den frastødende Overraskelse, det er for en forstandig Familiefar, en Dag at finde det forventede lille Barn i f. Eks. Vandfadet, Kvinden dødssyg — „frigjort“. Og — hvis *han* nogensinde, blot *een* Time, har elsket *hende*, agtet hende som Kvinde — hvis han ikke er hendes brutale Medskyldige, hvis han har Gnist af kønslig Æste-

Hvilken Kamp og Strid i Hjemmet, naar f. Eks. Kone-
mor siger „du skal“, Ægtemanden: „du skal ikke“! *Han*
kan ikke stoppe disse Raadgiversker ud og borteliminere
dem paa et afsides Sted. Og Fa'ren maa vel ha' Lov at ha'
en Mening med om Sagen?

De ærede Propagandister for denne Sag udbreder sig
stedse med Deltagelse og billig Rørelse om de *fattige*
Mødre. Det kan gerne være, at Forholdene i *de store Byer*
giver Grund herfor. Men ikke *paa Landet*. Det synes ofte,
at jo fattigere Mødre, desto større Frugtbarhed. Og *jeg*
har i en udstrakt og flersidig Lægevirkosomhed i ca. 42 Aar
aldrig nogensinde oplevet Fosterford hos mine fattige, gifte
Klienter, aldrig hørt en Moder af den virkelige Land-
almue ønske sit Foster eller sit Barn dødt. Tvertimod!
Kærligheden til Børn er et af *vore* Kvinders skønneste
Træk. Selv om et Barn fødes udenfor Ægteskabet af en
Datter, der er tyet til Hjemmet i sin besværede Tilstand,
selv da er der Gammen i Stuen *over det lille Barn*, ingen
bedsk Uvillie mod Pigen. Jeg mindes i dette Øjeblik et
ubemidlet, et fattigt Husmandshjem ude i Mosen. Familien
havde 9 — ni — Smaabørn iforvejen. Da jeg kom ind i
Stuen laa den ualmindelig kønne, men aldrende Hustru
med det nyfødte tiende Barn ved Brystet. Og midt paa
Gulvet laa to, nylig hjemkomne, ganske unge og ugifte
Døtre hver med sin Nyfødte. Der var ingen Ynk i dette
Hjem. Der var Smil og gode Ord. Da jeg gik, stod Hus-
fa'ren uden for med Snadden mellem Tænderne og klø-
vede Brænde. „Er du ked a'et?“ spurgte jeg. „Næh!“ sva-
rede han smilende og spyttede Langspyt. „Ded æ' 'li'el en
fa'li Hov'n — saa'nne li'e mæ' ét. Men — æh — Børn
ska' man ta'e, nær a' de tilby'er sig. Di æ' li'e godt til
majen Plasér — osse.“ — Ak, ja.

Men i det rigeste „Selskab“ i *Konstantinopel* kan man
under Kvindernes Thedrikning høre en Dame i Silke og
med gyldne Smykker, mens hun smilende balancerer sin

lille Thekop mellem de ringbesatte Fingre, hende kan man
høre „henkaste“ følgende Meddelelse til Veninderne:

„J'irai au demain chez mon medecin pour me fair laisser
avortér“ — paa sit daarlige Fransk.

Kvindens sociale Stilling, hendes aandelige Udvikling i
Orienten — er det *den, vore* Kvinder beundrer?

Heller ikke i *Indien* er Fosterford kriminelle. „I intet
Land i Verden er Barnemord og Fosterford saa hyppige“
(Fraenkel). — Hvorledes er *Kvindens* Stilling *dér*?

I *Frankrig* er siden 1880 Fosterford tiltagne i frygtelig
Grad trods deres Strafbarhed. Paa Lægekongressen i Pa-
ris 1910 anslog *Bertillon* Antallet paa forbryderiske Fo-
sterford alene i *Byen Paris* til 50,000 aarlig. Men *Zola*,
der vel endnu holdes for „frisindet“, raaber ud over sit Land:

„I ti Aar har Sterilisatorens Kniv tilføjet os større Ulyk-
ker end Preussernes Kugler i 1870. — Moderskabets Frugt
bliver tilintetgjort som skadeligt Ukrudt!“ („*Fertilité*“).

I *Amerika* er Fosterford „den amerikanske Synd par
excellence“ (*Pomerey*). „Man forstaar *dér* at unddrage
sig Lovens direkte Indskriden“ (Kvindelægen *G. Thomas*).
I *New York*: 80,000 Fosterford om Aaret (*Medical Re-*
cord). — Det er *dér*, „de idelle Ægtemænd“ skal søges —
efter en dansk Forfatterindes Oplysninger. „Vi (Læger)
ser i vor Virksomhed amerikanske Kvinder, der vilde be-
tænke sig paa at dræbe en Flue, men som uden Sky tilstaar
at have dræbt et halvt Dusin eller flere af deres ufødte
Børn.“

Det er næppe *Kulturfolks* degenererede sociale Forhold,
der fremkalder disse Forbrydelser mod Livet. Det er sna-
rest disse Folkeslags degenererede subjektive Moral og
Etik, Subjektivitetens patologiske Udvikling. Thi hos visse
ukultiverede Folkeslag drives denne Handling samt Bar-
nemord gennem lange Tider i saadan Udstrækning, at de
Indfødte efterhaanden uddør. Saaledes i Ny-Sydwales, i Au-
stralien osv.

tik, *Skønhedssans* i sit Sind, saa vil han vorde *ækel ved hendes Person. Han vil det.* Thi saaledes er Manden; den gennemsnitlige, normale.

Nu, — indfør Straffrihed for Foster mord — konsekvent *maa* Straffrihed for *Barnemord* følge i dens Fodspor. Menneskenes ukuelige Egoisme, vor Mangel paa Selvkritik, vor *altfor* dybtfølte, *altfor* nagende „Kamp for Tilværelsen“ — hvilke Triumfer vil disse Egenskaber ikke fejre! Hvor mange smaa Liv vil ikke i deres elendige Afmagt blive ofrede paa disse Egenskabers Alter! Disse *Liv*, der — før eller senere — under et varigt kønsligt Samliv dog er det, der er som et trøstende Vievand, et ærligt, bindende Kit for Ægtefæller, der i saa mangt og meget kan disharmonere — uden derfor at ophøre at holde af hinanden!

Foster mord, kendt fra den fjerneste Oldtid, var snart straffrit, *men foragtet*; snart — og oftest — gengældt med svære Straffe. Nutidens Samfund har Fødselsstiftelser, Plejehjem for Mødre, „Hittebørnshospitaler“, Plejehjem og Opdragelseshjem for forladte Børn. Gør disse „milde Stiftelser“ talrigere og endnu „mildere“, gør disse „Hjem“ bedre og endnu mere til „Hjem“. Men — *dræb ikke.* — Og — *mon* Kvinden kan købe nogen „Lykke“ ved at dræbe sit Foster eller sit nyfødte Barn? — Hun vil samtidig dræbe eller pervertere normal Mands Elskov. Der opstilles som „litterært“ Bidrag p. t. i Diskussionen det Tilfælde, at en Kvinde, gravid ved et „Uheld“ ved en Mand, hun ved nærmere Eftertanke ikke mener at „elske“, dræber sit Foster — for som en hvid Viol at kunne modtage den Mand, hun *virkelig* „elsker“, og som netop er paa Vej hjem fra Udlandet. En Kritiker snakker lidt „for og imod“. „Paa den anden Side bliver et ungt Pars Lykke vundet.“ — Mon?? — *Kan* et kærligt og lykkeligt, kønsligt Samliv, Ægteskab eller Ikke-Ægteskab, baseres paa en saadan Handling? — selv om den holdtes hemmelig. Er *dette*

muligt, ja, saa er Mændene endnu mere taabelige, endnu nøjsommere, endnu mere „uæstetiske“ i deres Erotik og „Parringsvalg“ nu end paa noget andet Tidspunkt af Kulturudviklingen, — Kvinden mere demoraliseret. Men — det *kan ikke* gaa. Hvilke Lækkerier at byde sin Hjertelskede! — Hvilken mandlig Lus, der ta'r imod dem!

Gør Foster mord lovligt — og et Hyl vil snarest fylde Samfundets beklemte Kælderluft: *Kvindernes*. Det vil nemlig opdages — snart! — at de iblandt dem, der mente at købe Livets forøgede „Lykke“ ved denne Handling, oftest høstede Anger, hyppigt Død og Invaliditet for Livstid. Det forekommer mig, at Kvinder med det ustandselige Snakketøj, forinden de lukker op for deres nye Samfundsmorals Persillepose, vel kunde have søgt at sætte sig ganske nøgternt ind i Fosterfordrivelsens særdeles farefulde Teknik, i de kunstige Aborters triste Følger for mange unge Kvinder. Den ikke-kunstige Abort er langt farligere end en naturlig Fødsel af fuldbaaret Barn. Den „kunstige“, der oftest intet har med „Kunst“, med „Sagkyndighed“ at skaffe, bringer — ofte nok til at afskrække — Døden. Og *det* var jo ikke Meningen. Hvilken anstændig *Læge* vil man — eventuelt Staten — kunne leje til denne Rakker-tjeneste mod vore Kvinders Legemer? Ingen. Lægerne er ikke „Engle“; ikke mere end Præsterne. Men de er gennemsnitlig mere ansvarspøende, end nogen aner, mere ansvarspøende — af Øvelse — end mange andre Individier. De hader, af Instinkt og Erfaring, fraud conternaturelle. En Sag som den Nordentoftske er enestaaende i dansk Lægehistorie. Den er *saa* enestaaende, at den synes mig at mumle om Sindssyge. Og hvis Sagkyndigheden refuserer, hvad saa? Hvor mange unge Kvindeliv vil dette djævelske „Fremskridt“ i „Moralen“ ikke koste! Og *hvilken* *Pres-sion* vil der ikke *ustraffet* kunne øves overfor „Kvindernes frie Villie“ fra Mandens Side, fra Svigermødre, Tanter, Veninder og Rende-kællinger med deres „Erfarenhed“.

Brave Mennesker har stundom benævnt vort saa unge Aarhundrede: „Børnenes Aarhundrede“. Skulde Forkæmperne for den „nye Etik“ i Kønsforhold, for Straffrihed for Fosterdød, være *Reaktionen* mod andre Samfundslags Barnekærlighed? — Ja, *Reaktion*.

Prøv at vedtage en saadan Lov! — og Kvinderne vil komme til at hyle under dens uafviselige Følgers Piskeslag!

Kvindernes fanatiske Propaganda paa mangt et Omraade, Mændenes hundeagtige Taalmodighed ligeoverfor dette tal- og talemajestætiske Køn, har omsider — til ingen Verdens Nytte — ormstukket Tusinder af Hjemms Lykke og Harmoni. Den har berøvet Forældre den forhen saa dybe Tillid til deres unge Døtres Færd. Den har makuleret, trukket nedad begge Køns erotiske Følelse — *Livets* stolteste, skønneste, mest umiddelbare Kraft, Vækker og Forsoner. Lad denne „nye Etik“ sejre! og — et nyt, frygteligt Spørgelse vil rejse sig imod os af Menneskelivets Taage:

„Se! — I kaldte, og her er jeg: Jeres dumme, kolde, idéforladte Brynde. Elsk mig nu, om I kan. — Jeg er „Hovedet“ uden Krop, uden Hjerte!“

„NY ETIK I KØNSFORBINDELSER“

(Supplement). »Ugeskr. f. Læger«, 16.2.22.

Det er i disse Dage, — *aabenlyst, i Dagspressen*, — stillet under Debat, hvorvidt Samfundet — efter Lov og Dom — skulde være moralsk-etisk berettiget til at „uskadeliggøre“ Voldtægtsforbrydere ved mere eller mindre garanterende Sterilisations-Operationer.

Jeg tillader mig — som en Art Supplement til min Artikel i „D. Sundhedstid.“ d. 30. November f. A. at udtale følgende:

Det er med ganske samme *horror*, et normalt Menneske maa se paa dette Forslag, som paa Indførelsen af den ustraffelige Afbrydelse af Svangerskabet; — (*jeg ta'r fremdeles Forbehold for saadan just efter Voldtægt*). *Thi*: For de allerfleste *Mænd* er *total Berøvelse af Kønsdriften* visselig værre Opløsning af sjæleligt og fysisk Liv end selve Døden. Endog hos mangen Olding, der rent fysisk har — uden Afsavn — ophørt et Kønsliv i Praxis, fremkalder en Kastration som bekendt dyb *aandelig* Depression, ja Sindssygdom. Og — endvidere: — Dén Operation, der ophæver Avledygtighed men *ikke* Kønsdriften, den turde være af ringe eller slet ingen Betydning for Antallet af Voldtægtsforbrydere. Tvært imod!

Den civiliserede, normale Mands naturlige Afsky for Voldtægtsforbrydelser — ganske specielt ligeoverfor Mindreårige — er der ingen Grund til her — med billig Indignation — at demonstrere. Jeg formoder dog at kunne blive nogenlunde enig med Jurisprudensen om, at de aller-

fleste *Recidivist*-Voldtægtsmænd er abnorme, „gale“, væsentligt handlende under uimodstaaelige Tvangsforestillinger. Der bliver en Del af disse Forbrydere tilbage: de, der handler af hensynsløs Raahed under en Sanserus, som de mangler Evnen til at kunne beherske. Og endelig en Del — mindre kriminelle — der, om jeg maa udtrykke mig saaledes: har ta'et fejl af Kvindens Signaler, hendes Optraeden og Væsen. Det er ofte meget vanskeligt at fælde retfærdig Dom i angiven „Voldtægtssag“ NB. ligeoverfor *voksne, normale* Kvinder. Endnu vanskeligere er det at komme tilbunds i den sidstnævnte Kategori af slige Handlinger: Raa, ublu kønslig „Forfængelighed“, forbryderisk Hævnsyge, do. Skinsyge hos *Kvinden* har ganske utvivlsomt bragt mangen Mand i ganske uventet Ulykke, Skam og Elendighed. Og — *in re* ufortjent.

Noget lignende kan siges om de saakaldte „Uterlighedsforbrydelser“ *ligeoverfor Voksne*. Jeg maa formode — efter alt, hvad jeg i Mangeaarenes Løb har oplevet og læst angaaende disse Spørgsmaal — at i hvert Fald en stor Del af vore Kriminalister vil gi'e mig Ret i disse Betragtninger; — ogsaa deri, at *ingen* „Sag“ kan være tungere at bedømme end en „Voldtægtssag“ *ligeover voksen, normal* Kvinde.

Som bekendt er *Sterilisations*-Operationen indført i enkelte Lande paa denne syndige Jord. Om det har forbedret den kriminelle Statistik, ved jeg ikke p. t. Men, — som foran bemærket — det synes mig usandsynligt, at et Indgreb, der ikke *totalt* berøver en virkelig *Forbryder Kønsdriften*, vil kunne faa Betydning for den kriminelle Statistik.

Men, — mod denne kontranaturelle ofte totale Ødelæggelse af et Menneskes *Sjæl* og Legeme, Kastrationen, maa et civiliseret Samfund visselig rejse sig i Afsky og Protest. Der findes andre Veje, ad hvilke Meneskene kan forsvare sig mod disse ulyksalige Desperados. Der har længe været savnet humant-indrettede Internater for visse inkurable, krimi-

nelle Sindssyge. Lægerne kan raabe „Vagt i Gevær!“ atter og atter. Og — alligevel slippes disse vore Ulve-Brødre, efter kortere eller længere Indespærring i Fængsler og Sindssygeanstalter, *atter* løs paa Samfundet: *Der er nemlig for Tiden ikke passende Plads, ikke Sted, for disse Ulykkelige*. Hvorefter de mangen Gang straks begynder forfra! — De er ofte aldeles ikke „Straffeobjekter“.

Forinden vort saa kristelige Samfund eventuelt „begynder at skære“, staar det for mig som en uafviselig Pligt, at forsøge *Interneringsmetoden* under saa menneskeværdige Forhold, som muligt. Jeg indrømmer, at det vil blive vanskeligt, at finde Mennesker, der fuldtud — kulturelt, etisk, humanistisk, — egner sig til at være Generaler for slige Soldater. Jeg erkender, at det er dyrt. Men, — *har* Samfundet nogensomhelst anden og bedre Vej? Mon? —

Slutteligt: Det forekommer mig at være en Mangel, naar den *kvindelige Part* i denne og beslægtede Sager ikke tages i aaben og ærlig Betragtning. Nu har — efter en Menneskealders ordrige Agitation — *Kvinden* opnaaet at se saa godt som alle sine sociale Ønsker opfyldt: Hun fortrænger — navnlig p. t. — Tusinder af Mænd fra Arbejdsmarkedet. Hun har Valgret, kan optræde i Rigsdagen, som Jurisprudent o. s. v., o. s. v. Hun *har* i Ægteskabet absolut et frygteligt „Overtag“, — har altid haft det. Hun *kan* — uhæmmet af Lovgivning — ødelægge et Hjem totalt, uden at Manden *kan* bremse hende. Den „ny Ægteskabslovgivning“ *er* — og *maa evigt blive* — et social-etisk Knips i Lommen! *Naar det kniber*, falder „Samfundet“ med skummel Kritik og bedsk Haan over *Manden*, ædelt underforstaaet: „Man *maa* holde med den Svageste.“ Paa Hannens Pukkel lægges fremdeles det „sociale Ansvar“ for Familien. Manden gør Værnepligt for Hønsegaarden, gaar i Krig, bli'r eventuelt skudt, lemlæstet. Men, — hvorfor skal *Kvinden* der i et og alt *vil* være „li'saa go', ja bedre! end Manden“, *hvorfor* skal ikke *hun* i Trøj-

en, lære at lystre en Befaling, naar den er fornøden, lære at være tavs i Geledet? — Altid har jeg anset den „almindelige Værnepligt“ for et stort Gode for *vor* Ungdom, der let vorder lidt for tung i Ho'det og i Bagen, lidt for kæphøj i Dagliglivet her i Norden. I Rusland har de et „sort Regiment“, „Dødsregimentet“ — må foi! „kun“ af Kvinder. Dette Regimente har — ifølge mundtlige Oplysninger og skriftlige — udmærket sig i høj Grad ved Dødsforagt. Og ved — paa *orientalsk* Maner — at ha' mutileret, sejpint og dræbt de fangne Mænd. Nu, — bl. a. dette taler imod, at Kvindekønnet har godt af den rigtige Krig. Men — et Aarstid i Trøjen som Artillerist paa Baadsmandsstrædes Kaserne eller Infanterist i al Uskyldighed, — mon ikke dette vilde være logisk? *social Logik?* Og sundt? Og — slig en Ære at tjene Fædrelandet! — som en Mand! — Kvinden *er* — fortsat — trods alt: forfordelt, forbigaaet, underkendt, — „Martyr“.

Ogsaa i et Spørgsmaal som dette: Man taler om *Manden*, hans dyriske Raahed, hans gale Driftagtighed, hans Vold og fortvivlede Brutalitet. Man fanger *ham*. Dømmer *ham*. Slaar *ham* ned. Vil — helst maaske — kastrere *ham*. All right. Men, — om *Kvinden er der Tavshed*. Manden ligesom sluger *hele* Samfundets Indignation, dets naturlige Rædsel. *Han* er „den Stærkeste“; lad os dænge *ham*!

Er dette Retfærdighed? — Hvad har mangan af hine Voldsmænd lært af — af Kvinden? Hvem har fra hans Ungdom af — ofte nok allerede i Barnealderen — *vakt* hans Brutalitet, hans seksuelle Foragt, hans Had og voksende Galenskab i hans Kønsforhold? — Ikke hans Mor. Og ikke Djævlens, som i Midalderen fik Skyld for alt. Man *havde* ganske vist den Gang utallige Hekse. Men, — de var Djævlens villige og ublu Konkubiner og *dependerede* ganske af hans diaboliske Majestæt, — „egentlig var de uskyldige“, ja. *Naar* en Kvinde er „ond“, er hun værre end Diabolos selv. Og ganske anderledes snedig. *Naar* en

Kvinde er raa, ublu, saa er hun det — værre en nogen Abe. *Naar* en Kvinde er falsk — ogsaa i kønslig Henseende — saa er hun det *saa* gennemført, at en Vandregreshoppe kunde rødme ved det! Alt dette er sagt før. Det er almindelig anerkendt Sandhed, hvorfor det falder én banalt at *dvæle* ved disse Fakta. Hvad muligt ikke er sagt før, er dette: Himlen, „Naturen“, har skænket visse Dyr den saakaldte „Beskyttelseslighed“. Insektet, den „vandrende Pind“, kan intet Menneske skelne fra Omgivelserne, hvis „Pinden“ ikke vandrer. Agerhønen kan ligge ved ens Fod; og der skal Held til at opdage den. Krokodillen — — for at gøre en passende „Overgang“ — ligner i den Grad en død Træstamme, at det har kostet utallige Mænd, selv Indfødte, Livet. Og — Kvinden, — der er dramatisk anlagt, — formaar, selv om hun er fyldt med lutter uædle Egenskaber, selv om hun er „slet“ som en Djævel, til en vis Tid at paatage sig „Beskyttelsesligheden“ som „Engel“. Dette er visseligen sandt. Men, — *derfor kan vi godt elske, ære og agte vore gode, vore „ægte“ Kvinder!*

Kort: Lovgivningen, „Samfundet“, jager, straffer grumt, indespærrer, hader og fordømmer Voldtægtsforbryderen, Hannen. Han maa uskadeliggøres, — rigtigt! — eventuelt kastreres, — modbydeligt! — En Kvinde, der kvæler sin samfunds- og kirkebestaltede Mand, mens han sover, for eventuelt at kopulere sig i Fred med en Ny, — *hun* møder vor hastigt voksende Feminismes mer' eller mindre højrostedede, mer' eller mindre partielle Deltagelse og „Tilgivelse“. Thi: den Hensøvede var et brutalt Dyr! en fortrukken Usling! o. s. v., o. s. v. Ofte nok agerede en Kvinde *bag* en forbryderisk Mands tidt saa horrible Regnebrædt. Ofte nok agerede en Kvindes forrykte Driftagtighed, vendt mod én — eller flere — Mænd, *bag hendes* BARNEDRAB en suite, hendes „Englemageri“. Mangfoldige af disse kriminelle Kvinder vilde hellere halvsulte end give Afkald paa deres praktiske Erotik.

Sikkert „halter“ en Del i denne Sammenligning.

Men, — ikke paa humpende Træben maa *dette* Spørgsmaal komme os imøde og tæt ind paa Livet:

Vil det være Retfærd at mutilere Voldtægtsforbryderen, Recidivisten, paa Legeme og Sjæl for Livstid, uden at opfinde en lignende Straf for forrykte Kvinder, der *for at opnaa sensuel Tilfredsstillelse* forfører Drengene og mindre-aarige unge Mennesker, dræber deres egne og andres Børn o. s. v., o. s. v.? —

„Kvinden er det svage *Køn*“, — en fordærvelig, en frygtelig *Løgn!* Kvinden er, *om hun er god*, just ved sit „*Køn*“, den vældigste *Magt* i Mandens Liv, den skønneste Spore for *hans* Kraft, *hans* sociale Arbejde. Og, *er hun slet*, da skal Manden være stærkere end de fleste, for ikke at gaa til Grunde. Dertil: Manden er, næsten ubegribeligt ofte, *altfor længe* om at *gennemskue*, — dette vore blaa-øjede Lyrikere benævner at „*forstaa*“ — en Kvinde og en Kvindes Træskhed, navnlig om han nogensinde har næret nogen *dybere* Følelse for hende: *Da* gaar *han* nødigt til Bidet! Han skammer sig nemlig mer' eller mindre bevidst, — saavel over sit Misgreb i Gnavposen, som — paa Kvindens Vegne.

Hun kan — *utroligt længe!* klare sig i Samfundet ved sin „Beskyttelseslighed“ (se foran!). Manden ikke.

Medio Januar 22.

OM FEMINISMEN. — APHORISTISKE BEMÆRKNINGER

Grundtext for Foredrag, holdt i København, Foraaret 22.

Vt har i det sidste ca. Aar hér i Landet oplevet Forbrydelser mellem *Kønnene* og Forbrydelser af Kvinder mod værgeløse Børn, Handlinger, saa raa, saa fejge og saa grænseløst brutale, saa talrige, som vel aldrig nogentid før i vort Samfunds Historie. Manden myrder sin Kvinde; Kvinden strangulerer sin sovende Mand; én Kvinde myrder en halv Snes Smaabørn; Voldtægt og Uterlighedsforbrydelser flourer; Barnemord ved mer' eller mindre ulykkelige eller aandeligt forstyrrede Mødre kort efter Fødslen; og Drab af større Børn i Anfald af hysterisk Mani hos Kvinden, eller i mandligt Raseri, — alt dette og meget andet ildevarslende har Samfundet oplevet i ganske kort Tid.

Selv den besindigste Mand *maa* føle sig opskræmt. Selv dén, der i mange, mange Aar opmærksomt har søgt at granske Menneskets Sjæl, rammes i sit Sind som af en usynlig Boxers brutale Næve:

„Spærr dine Øjne op! Se! — *hvor* ligger Landet?“

Før Hanen gol for tredje Gang fra Lands lave Hjald, havde *dansk Feminisme* fældet Dom, ta'et Parti i en quasi-paradigmatisk Del af disse oprørende Sager:

En *Kvinde*, der strangulerer sin sovende Mand burde frikendes, hvis Manden er fordrukken og brutal. — (Ifølge Lovgivningen kan hun ved verdslig og gejstlig Øvrigheds Bistand ret nemt komme af med denne Mand. Men, — alligevel).

Voldtægtsforbrydere skal mutileres, kastreres. — (Ifølge Lovgivningen *kan* Samfundet forsvare sig mod disse Ulve

ved Internering. Men, — alligevel. Og — slig Lemlæstelse paa Sjæl og Legeme *er* ikke Straf; men *Hævn!*).

Straf for *Fostermord* bør ophæves. Det bør i talrige Tilfælde blive Kvindens Sag, om hun *vil* føde sit Barn eller dræbe det. — (Vi har, som fremhævet, Plejehjem og Børnehjem m. m. til Afvendelse af Foster- og Barnemord ved fattige og forkomne Kvinder. Men, — alligevel). — Gak til Kvinderne og bliv vis!

Saa vel talrige af hine Forbrydelser, som Feminismens hastige, impressionistisk-utøjlede Dom om disse maa belære Samfundet om: 1) Der er efterhaanden skabt et hidtil ukendt, mer eller mindre ubevidst *Fjendskab mellem Kønnene*. Og — 2) den fortsatte Agitation for Feminismen, Kvindevældet, bør rebe sine Sejl. *Thi*: Denne Agitation, der *fra første Færd* hør i Landet baseredes paa dybe Usandheder og Beskyldninger mod det andet Køn, og som desuagtet *har* opnaaet Opfyldelsen af næsten alle sine Ønsker, er ikke uden Skyld i dette Fjendskab. Denne „Bevægelse gaber over større Ting, end den kan sluge. Den har været og — navnlig — er *for* anmassende. Og den *har* — foruden at gavne en Del af Kvinderne — *fremkaldt adskillig social Degeneration*. Kvinden har — under sin Agitation — forskertset sig Mandens Ridderlighed, har kastet *Haan* paa denne Følelse! — Og, naar han negligerede den — *hadede* hun ham! — Hun spytter ham haanende i hans Ansigt. Og rammer hans Hjerte. Der var sig intet Ondt bevidst.

Og Manden bør *vaagne*. — — I taalmodig Ugidelighed hvilede Skriftens Samson sit erotiske Hoved, tryk og tillidsfuld, i Dalilas Skød. Og den, han elskede, hviskede i hans Øren:

„Du Vældige; — sig mig: *Hvor* hviler *din* Styrkes Gaade?“

„I mit Hovedhaar, Kvinde,“ mumlede han og sov ind.

Saa stjal Dalila hans Haar. Hun samlede *hans Avindsmænd* om ham. Og hun vækkede ham brat:

„Vaagn, Samson! Filistrene er over dig!“ — Kæmpen kom i Trædemøllen.

Men en Dag var hans Haar voxet stort og tæt, hans Kraft vendt tilbage.

Da slyngede han sine mægtige Arme om Filistertemplets Søjler. Og Templet sank i Grus og begravede alt og alle i Ruinerne.

I taalmodig Eftergivenhed har den maskuline Statsmagt efter forholdsvis kort Tids Reflexion opfyldt saa godt som alle den feministiske Agitations Ønsker. Samtidigt er Kvindernes Antal voxet og voxet. *Der er 15 Millioner flere Kvinder end Mænd i Europa, og i dette lille Land 70—80,000.* — „Samson! vaagn op! — *Kvinderne er over dig!*“

Hvad dette Overtal vil sige i en parlamentarisk ordnet Stat, behøver ingen nærmere Udvikling. En første Afgrøde af „Kvindevældet“ er utvivlsomt i visse Stater „Forbudslovgivningen“, dette folkemoralske Misfoster, en statsøkonomisk og socialmoralisk Svøbe for navnlig de fattige Stater. —

Jeg er ikke „Kvindehader“. Tværtimod. Jeg *under* gerne Feminismen i Danmark dens Medbør. Men, det turde være paa Tide — om ikke for sent, — at en Mand, der har fulgt „Kvindebevægelsen“ ret opmærksomt, søger at vinde Klarhed over, hvordan „Landet ligger“, — om denne, *stadig fortsatte* Agitation *har Udsigt til at gøre Samfundet og Kvinden selv i Sandhed lykkeligere*.

Kvindens „Emancipation“ er ingen ny, men en meget gammel Bevægelse.

Allerede i *Renaissancetiden* havde man Kvinder, som paa alle, dem mulige Omraader søgte at kappes med Mændene i Lærdom, i Sæder og Vaner. Man kaldte dem *viragoer* (af *vir*, en Mand, og *ago*, jeg handler). I *det 18de*

Aarhundrede er Kvinden nærmest reduceret til et Nydelsesmiddel. Men *paa Grundlag heraf* erobrede hun under Ludvigernes Regering i Frankrig en uhyre social-politisk Indflydelse. Det var i Sandhed en Feminismens Glansperiode og næppe nogensinde har Kvindens Indflydelse paa Lands og Folks Skæbne været saa stor, — og saa langvarig. Resultatet af dette Regimente, suppleret af Samfundslivets øvrige Brøst, var *Folkets* Forarmelse. Mens „Pøblen“ i Paris hylede af Sult, transporteredes uhyre Masser af Hvedemel til de franske Slotte: Pudder og Sminke for Hoffernes Kvinder. Den ulykkelige Dronning, Marie Antoinette, betalte med sit skønne Hoved ogsaa denne Folkets Regning fra hendes Kønsfæller.

Under *den franske Revolution* optræder Kvinden som Mandens „Kammerat“, og hun faar samme Rettigheder. Men ogsaa samme Pligter. Den *Virkning* denne „Frigjorthed“ havde paa Kvindens Temperament, hendes psychæ, er bekendt. Hendes Grusomhed udvikledes, — ganske som under det bolchevistiske, „sorte Regimentes“ Historie i Nutidens Rusland, — til en forfærdende Degeneration. Et Utal af Epileptikere og Hysterikere udvikledes i hine Revolutionstider.

I *Napoleonstiden* hædredes Kvinden nærmest som Produktice af vordende Soldater, Kanonføde. „Blaastrømperne“ optræder i England og slaar kraftig Rod i Frankrig, bl. a. repræsenterede af Romanforfatterinden *George Sand*, der optraadte i Mandsklæder, men *var* — helt igennem — et Femininum. Den „frigjorte“ Kvinde efterlignede, saa godt hun kunde, Manden, klædte sig mandligt, røg Tobak o. s. v. og allerede den Gang proklamerede hun Krig mod sin Tyran og „Undertrykker“, Manden, som Kvindens „højeste Pligt“. Disse „moderne“ Kvinder forsømte Hus og Hjem for socialistiske og „simonistiske“ Møder. „Simonismen“ var en særlig Afart af Datidens „Frigørelse“. Denne Sekt lededes — naturligvis! — af en Pa-

ter. Hans Navn var *Enfantin*. Han propagerede med stort Udbytte for „den frie Kærlighed“. Hans Lære var umaadelig sensualistisk, *saa* genital, at den ikke hør kan omtales. Sekten havde en egen Avis, der redigeredes af en Arbejderske.

Og „Frigjortheden“ bevægede sig mod Øst. De Former, under hvilke Kvinderne proklamerede deres Frigjorthed, deres „Krig mod Tyrannerne“, var som oftest af den Art, at de høstede langt mere løssluppen Latter end Ære. Hine Tidens ypperste Karrikaturtegnere, — *Grandville* (1845), *Numa*, og navnlig den fremragende Konstner *Honoré Daumier* m. m. flere, — svælgede i Motiver. De havde sikkert ret let Spil. Thi en kvindelig Karrikaturtegner har ikke jeg formaaet at paavise i denne Konstarts Historie.

Under Perioder af Stilstand og nyt Opsving er vi omsider naaet til Feminismens Historie i Danmark, saaledes, som den kraftigt blussede op for en lang Menneskealder siden. Det vilde her føre for vidt at komme ind paa dansk Feminismes specielle Historie. Men *alle* uhildede Ældre, Kvinder som Mænd, vil med et mere eller mindre overbærende Smil mindes de ganske usande Paastande og Beskyldninger mod det andet Køn, den dybe Mangel paa Sandhed og Logik, der i en Aarrække karakteriserede Agitationen.

Med ringe Stolthed hævdede man *Kvindens legemlige og aandelige Lighed med Manden*. Agitationen syntes at ha'e „forslugt sig“ paa dét factum, at Kønsforskellen i *Fosterlivet* først indtræder efter nogle Ugers Forløb. Men *saa*, — Du gode Gud og Skabermænd! Rent *anatomisk sét*, er Kvinden nærmest en „Standsningsdannelse“. Hendes Legeme, hendes Skelet, hendes Kirtelsystem o. s. v. er vidt forskelligt fra Mandens. Ganske det samme gælder hendes Fysik, Temperament og aandelige Anlæg.

Naar dette blev hævdet, svarede Agitationen — om den svarede:

„Naar Kvindens *Legeme* er saa svagt, som det er, saa er det *Mandens Skyld*: Under Aarhundreders Undertrykkelse har han holdt hende nede, planmæssigt umuliggjort al Kraftudfoldelse og legemlig Udvikling. Og om hendes *Aand* kan siges ganske det samme.“

Ogsaa denne Paastand er usand. Historien viser, at Kvinden *særdeles vel kan* udvikle sit *Legeme* til stor Kraft, — hvis hun har Lyst, Drift dértil. De Gamles Gudinder — — hvilke uhyre Skinker! — og Harpyer, Skjoldmøer og Valkyrier, — Midalderens Hexe, — vor Tids kvindelige Soldater-Regimenter, — Danserinder, — „Kanon-Kvinder“, der i deres Tænder under gribende Musik svinger deres Mand og to Børn, ridende paa en mindre Kanon, mens de selv i Knæhaserne hænger i en Trapez under Teltets Loft, — alt dette taler imod „*Mandens Undertrykkelse*“ af Kvindelegemets „Kraft“. Et uhyre Flertal af Kvinder har, navnlig naar de bliver Mødre, *ingen Smag, ingen Drift* til Legems-Træning i videre Forstand. Men, — er dét Mandens Skyld?

Og nu, — dette med Kvindens Aandsudvikling! „Manden, Tyrannen, har med velberaad Hu kvalt dén under sit Galanteris Edderdunsdyne!“ — Historien viser, at ogsaa dette er en dyb Usandhed. *Aandfulde* Kvinder har fra Oldgrækenlands Hetærers Tid til vor, under Mændenes beundrende Bifald, forstaaet at gøre sig gældende. Men — paa anden Maade, ad andre Veje end betydelige Mænd. Thi trods al Modforsikring er Mand og Kvinde „Aand“ ligesaa forskellige som deres Legemer, deres fysiske Liv. Om den Iver, som Nutidens Feminisme udfolder for at kaste Kvinderne ind paa Mandens hidtidige Arbejdsmarkeder, — endog helt op paa Prækestolene! — lad dem kun kaste! *men* — om dén for Kvinden selv og for *Samfundet* vil bringe i *Længden* den ventede Lyksalighed, dét ansér jeg for ganske usandsynligt. *Thi*: hvert Køn har sine bestemte Fortrin, sine Mangler, sine af Naturen *skarpt*

betegnede Opgaver her i Livet. De har ingen Grund til at „la' hinanden noget høre“. Naar Kvinden ta'r Mandens Opgaver, — *hans* i Kraft af *hans Anlæg*, — *maa* hun i Længden svigte *sine egne* — i Kraft af *hendes* Natur og Væsen. Det modsatte bevises ikke ved at præsentere — i „Dametidende“ — vidunderlige Kvinder, der *samtidigt udfylder* en dygtig Mands optagede Stilling og sociale Ansvar og opfylder en god Husmors fuldt saa hæderlige Pligter. Slige Vidunderkvinder *maa* være særlig *gunstigt stillede* Undtagelser. Dérfor *maa* de i Avisen. Men, — i *Hverdagslivet* ses de med Vished ikke. I utallige Tilfælde pusses — af Feminismen — vore unge Kvinder til Studier og Stillinger, som de, *naar de er ærlige*, aabent tilstaaer „egentlig“ slet ikke at ha' Interesse for. Ved første Lejlighed faar de en Mand, gaar meget slet forberedt ind i *Husmorens* Stilling og Værdighed; — — bangg! —

En Del — ivrige — Kvinder vil, som de ogsaa forlængst har gjort, indignerede skrigte mod *deres* „Himmel“: „Han vil formene Kvinderne Adgang til „Arbejdsmarkedet“, til Mandens hidtidige Stillinger! Ned med denne Forblindede!“

Næ-h, *han vil ikke*. Lad kun Kvinden trænge sig ind, hvor hun *kan*. Det staar hende jo nu ganske frit! Men jeg benægter, at denne Indtrængen *kan* forenes med Kvindens naturlige Opgaver. Og jeg benægter, bl. a. belært af lærde og fortræffeligt reusserede Kvinders egne Erklæringer, at denne Erobring af Mændenes hidtidige Arbejde i *Længden* gør en *naturlig* Kvinde lykkeligere. — Naar Hønen lærer at gale, Hanen at kagle, — Han-Fuglen at lægge Æg og ruge dem ud, — Flodhesten at spille paa Lyra, — Æslet at synge Ave, — Kamæleonen at la' være at skifte Farve efter Omgivelserne, — *saa* vil jeg begynde at tro paa Kvindens Lyksalighed i *fortsat Mandsvirksomhed*. Ikke før. Samtidigt *vil* Manden være at anbringe i Køkkenet, i Vaskehuset, i Vuggestuen o. s. v., o. s. v. Feminismen har vundet en uhyre Sejr. Hurrah! — Der er bl. a. dén mægtige

Forskel mellem Kønnenes „Aand“, at *Kvinden* attraar Maal paa Mandens Omraade, sociale Maal, som hun — *Historien beviser* det — ikke besidder Forudsætninger for at *naa*. Manden sætter sig høje og fjærne Maal, om han er dygtig. Men ikke Maal, der er *haabløst* fjærne, *fordi de ligger udenfor hans atavistisk betingede Rækkeevne*. Og ikke *Kvindemaal* i dybere Forstand.

Hvad melder Menneskeslægtens Kulturhistorie om dette Forhold?

Malerkonsten har haft — og har — talrige Repræsentanter blandt Kvinderne. Der findes adskillige talentfulde Kunstnerinder iblandt disse. Men, — ingen, hvis Navn staar lysende for Efterslægten. Ingen Raphael. Ingen Michel Angelo o. s. v. Intet *skabende Talent*. Intet *Geni*. . .

Det samme gælder til Dato i Billedhuggerkonsten. I lige Grad Musikens Konst.

Mangfoldige Kvinder har skrevet — og skriver — Bøger. Talentfulde Bøger. Men, — nævn *ét* Navn, der — til Dato — har betegnet en litterær-konstnerisk Fornyse, et „Gennembrud“, en „Nedkomst“ med et genialt *Aandsfoster*, der aldrig er set Mage til før.

Kvinderne har leveret — ogsaa under og efter Verdenskrigen — uforfædede og tapre Soldater. Men, — nævn *en Fører*, en „General“. — Det viser sig derimod, at *Krig* gør disse Soldater endnu grusommere end Mændene. Under den franske Revolution degenerede Kvinderne i Hast. De optraadte som *Furier*. Og deres Nervesystem var Genstand for en Rystelse, der mange Aar efter satte sit Mærke i Landets Nosologi. Fra Deltagere i Felittoget mod Bolchevikerne og gennem Publistiken er det oplyst, at det kvindelige, „sorte Regimente“ i den russiske Hær ligeoverfor de ulykkelige Krigsfanger rasede med den mest raffinerede Grusomhed. De pinte dem ihjæl — kastrerede dem, blindede dem. (Se herom senere!)

Religionshistorien opviser et Utal af Helgeninder. Men,

— nævn en *Religionsstifter*. Utvivlsomt har der været mange fromme og udmærkede Kvinder blandt hine „religieuses“. Men en af Kvindehistoriens mest forfærdende Skikkelser, *Soeur Jeanne des Anges*, Priorinde i Ursulinerindernes Kloster i *Loudun*, født 1602 af rige Forældre, staar som et kraftigt Paradigma for Degeneration ogsaa paa dette Omraade af Magtfuldkommenhed. (*V. Bibliothèque diabolique*, collection Bournonville, Paris 1886).

Forlængst traadte Kvinderne ind i Lægevidenskabens Tempel. Talrige af disse tog, — som Kvinder plejer, — prisværdige Examina. Talrige blev flinke praktiserende Læger. Men, — endnu har ingen selvstændigt indskrevet sit Navn i Lægehistoriens store Bog. I Rusland, der først af alle aabnede sine uhyre Vidder for kvindelige Læger, blev dette Experiment efter uhildede og uvildige, dannede Russeres Meddelelser nærmest at betragte som mislykket, — hvilket ikke kan forundre nogen dansk Læge, der har mindste Kendskab til Forholdene i dette Land, navnlig udenfor de større Byer.

Som Bevis for Kvindens Talent for Statsstyrelse, for Politik, har vor Tids Agitation opgravet *Dronning Margrethe* og i sin Tid sat hendes Billed som „Jærtegn“ i „Bladhovedet“ paa et af dens Organer. Under denne brave Dronnings Portrait, (der næppe har noget videre med Virkeligheden at gøre), saas Billedet af en ung Mor, der vugger sit Barn, samt Paastanden:

„Dén, der træder Vuggens Gænge, styrer Verden.“

Skulde mon dette ikke være en temmelig drøj Anmaselse? — *Thi*: Nævn en dansk „Dronning Margrethe“ i dé c. 500 Aar, der er slidt siden hendes Dage. Og, — Margrethe var gift. Hun ha'de virkelig sin „Undertrykker“ som Støtte og eventuel Arbejdsfælle. Hun havde andre Mænd i sit Raad. Og — Tiden var hende gunstig. Kort: Hun var den Undtagelse, der bekræfter Reglen. Fra andre Lande kan hentes Elisabeth af England. Hun

var ret falsk og grum. Og havde gode mandlige Raadgivere. Og Kathrine II af Rusland — en Fabel af kønslig Depravation for Alverden! — Den ulykkelige Dronning Pomara af Tahiti opførte sig meget bedre. — „Den, der træder Vuggens Gænge, styrer Verden.“ Og den, der forsøger at sluge en Kokosnød, bli'er kvalt. Lad os være ærlige: Har netop *vor Tids Feminisme* skabt gode og tilfredse Mødre, selv da, naar de besad alle Livets Forudsætninger af ydre Art for at blive det? — Jeg paastaar: Nej. Denne Bevægelses Agitationstaktik har forstyrret utallige, hidtil harmoniske Ægteskaber. Den har suggereret Kvinderne et „Martyrium“, som de i borgerlig Almindelighed ikke har. Og — intet ligger saa snublende nær for den gennemsnitligt anlagte Borgerkvinde at gribe efter som et chimairisk „Martyrium“.

Kvinden ta'er juridisk Examen med „Ug.× og Slange“. Hun har utvivlsomt visse Evner for at forsvare en Forbryder. Men, — formaar hun i Almindelighed at fælde en uhildet, objectiv *Dom*? — Dette maa betvivles. Mon den kølige Objectivering er en feminin Egenskab? — Er Logiken det? — Kvindernes Optræden ligeoverfor Forbrydere, specielt Mordere, er karakteristisk. En Morder som f. Ex. *Landru*, en social Ulv, der paa den fejgste og grufuldeste Maade havde dræbt en halv Snes Kvinder og dømtes til Døden for kort Tid siden, ham sendte Kvinderne Blomstergaver, Chokolade og intime Breve. De naaede ham selvfølgelig ikke i hans Celle. Men, da *han* blev henrettet, strømmede Kvinderne til, rige Kvinder i elegante Automobiles, for at overvære dette for Mænd saa modbydelige Skuespil. Gendarmeriet maatte fjærne dem ved et Magtbud. — For faa Maaneder siden dømtes i Tyskland Dobbeltmorderen, *Peter Grupen*, til Døden. Under Overskriften „Liebling der Frauen“ udtaler i et, mig tilsendt Blad Forfatteren *Joseph Roth* bl. a. følgende:

„Kvinder, udelukkende Kvinder, sender denne dømte

Forbryder Masser af Breve og Blomster, — der dog ikke naaer ham. Kvinder elsker dette: at en Mand sprænger Borgerlighedens Skranker og, som Grupen, efter at være fængslet, sit Fængsels Gitter.*) De elsker, som man sér, Vold af ethvert Udspring, og Voldsomhedens Maal er dem ligegyldigt.

„For nogen Tid siden indgav vore Kvinder et Andragende om, at der tilstodes dem Adgang til Dommerhvervene. Det afsloges, og mange modne og iøvrigt Manden jævnbyrdige Kvinder følte sig dybt krænkede. Selv om man er stemt for kvindelige Dommere, formaar man dog ikke at overse, at *kun* Kvinder har sendt denne Mand Blomstergaver. Mændene er altsaa langt fra at hylde Peter Grupen: *De* staar aabenbart mer' eller mindre paa Lovens Grund. Men, — Kvinderne demonstrerer. Der maa altsaa være, om ikke hos alle, saa dog hos mange kvindelige Medborgere en konstant Modstand mod dé Love, Manden har skabt og gennem Aarhundreder hævdet. Vilde man anbringe Kvinder som Dommere, hvem véd da, om deres Samvittighed kunde kvæle denne Modstand, der visselig slumrer i deres Væsens Underbevidsthed? — Hvem véd, om kvindelige Dommere havde dømt Peter Grupen? — Manden er i Stand til at skælné den nøgne Kendsgerning fra dens Biomstændigheder. Han er kritisk, magter at fremlægge en Sag i dens Enkeltheder, *klart* og tydeligt. Kvinden er kontemplativ. Hun tøver undervejs, mens Manden gaar lige løs paa sit Maal. Men Loven er en Frugt af mandlig Tænkning. Den er Resultatet af Logik og ransagende Fornuft. Romantik er for ham i Dommens Verden ingen formildende Omstændighed. Skal Kvinderne besætte ogsaa Dommerembederne, vil dette forudsætte en helt ny Lovgivning — skabt af Kvinder. Da Manden opførte at være „Ridder“ og begav sig ind i Kancellier og

*) Han flygtede sammen med en anden Fange, men blev atter paagreben.

Kontorer, saa tabte han sig meget i Kvindernes Øjne. Kvindens Ideal forblev: Ridderen med Sværdet! — I Mangel af denne Skikkelse fortrækker hun Voldsmanden, der „albuer sig frem“. Begge har Faren og det farlige tilfælles. — Saa søger da Kvinderne forgæves hine ædle Riddere, som de kunde række Kransen. Og — de finder *Peter Gruppen*. Og sender ham Roser.“

Det er af Interesse at erfare, hvorledes Kvindernes Forhold paa dette Omraade har artet sig i det „fri Rusland“. Samstemmende med Meddelelser fra en intelligent, dansk Mand, Søn af landskendt og agtet Familie, en ganske jævn og uimponeret Yngling, der deltog i Felttoget i Estland, og Oplysninger gennem Journalistiken, er følgende Notits i vort uhyre besindige „Berlingske Tidende“ for $\frac{2}{4}$ 22. Den lyder saaledes:

„*Bolschevismens Kvinder.*“

Meningerne kan være uhyre delte om Bolschevikregimentet i Rusland, men paa et Omraade er dog alle enige, der kender lidt til Forholdene derovre, at intet andet Land i Verden byder sine Kvinder større Frihed og stiller hende saa absolut ligestillet med Manden, som netop Rusland i Øjeblikket. At denne Frihed ikke er af det gode, vil man af det følgende snart se.

Kvinderne har under det nu raadende Regimente tilvendt sig en uhyre stor politisk Indflydelse. Saa langt man mindes tilbage, har det svage Køn altid spillet en forholdsvis stor Rolle i det politiske Liv i Rusland. Mest kendt er jo nok den kvindelige Nihilist, bleg med kortklippet Haar og fanatisk brændende Øjne bag de slebne Lorgnetglas. Denne Type er nu afløst af en anden og langt mindre tiltalende, som f. Eks. den kvindelige Dommer — en Pige af Folket, raa og udannet, iført korte Skørter, høje Støvler og sminket med de mest primitive Skønhedsmidler — der med Cigaretten i Munden og Benene paa Bordet dømmes og benaader sine Medmennesker efter eget Forgodtbe-

dende. En anden Type af Udgaven er den kvindelige Politibetjent, som med Bøssen paa Skulderen afpatrouillerer Gaderne og plaffer løs paa tilfældige Vandrere, der har været uheldige nok til at opvække hendes Mishag. Den mest utiltalende Type af disse Kvinder er dog den kvindelige Skarpretter. Hun vælges hovedsagelig mellem de lettiske Kvinder og udfører sit modbydelige Arbejde metodisk og med den største Koldblodighed.

I Spidsen for de ulykkelige Petrogradbørns Undervisning staar i Øjeblikket en Kvinde, som tidligere har været Korsetsyerske — en Fru Lilina, gift med Sinovjev, Petrograds Diktator, den mest forhadte af alle de „Røde“s Tyranner. Denne Kvinde, der titulerer sig selv som Doktor, udmærker sig ved sin absolute Mangel paa saavel Dannelse som Moral, og som Følge deraf raader der de mest haarrej-sende sædelige Forhold indenfor Skolerne.

Til Medhjælp har denne „Dame“ en Kvinde, som tidligere har været — Kokkepige, og hvis Moral staar paa samme lave Niveau som hendes Foresattes.

Den berygtede „Tjekan“, der bestaar af en Samling Spioner, Provokatører, Emisarier o. l., tæller blandt sine Medlemmer adskillige Kvinder med fremragende Navne som f. Eks. den bekendte Præsident Fru Jakoleva og den ikke mindre kendte Fru Stassova, begge udgaaede fra intellektuelt dannede Krese. Disse Kvinder undertegner nu med egen Haand Dødsdomme og udviser en Grusomhed, som man maa søge langt tilbage til Hedenskabets mørkeste Perioder for at finde Mage til. Denne Grusomhed bunder dels i en aandelig Degeneration og dels i en revolutionær Mystik, som har grebet Kvinderne i Rusland, der i det længste bevarer deres kommunistiske Tro — den Tro, som Lenins før saa varme Tilhængere nu saa smaat begynder at miste.“

I *Skuespilkonsten* har Kvinden derimod hævdet sin Jævnbyrdighed, maaske sin Overlegenhed i Sammenligning

med Manden. Kvinden er efter sin Natur dramatisk anlagt. Hun besidder stort Talent for „Efterligning“, for Fremstilling af Sorg, af Lidenskab, Haan og Spot. Saavel i Tragedien som — navnlig — i Komedi, i Lystspillet, i Farcen, præsterede og præsterer hun det sublime. Hendes Evne til „dramatisk Fremstilling“, er saa stor, at jeg har erfaret — fra betrængte Ægtemænd, — hvorledes deres brave Hustruer efter et aller andet Besøg i Theatret eller „Biographen“ blev ligefrem „smittede“ og under næste lille, ægteskabelige Konflikt pludseligt „agerede“ ganske som den tragiske Skuespillerinde, gestikulerede, „lavede Øjne“, talte, gik og stod efter det ophøjede Forbillede! — En intelligent Ægtemand, der i Virkeligheden elskede sin Hustru, var vildt fortvivlet: Paa en Rejse havde de set Madame Duse agere Søvnngængerske. Og — ved første ubetydelige Lejlighed „gav“ hans Hustru Duse: lang, hvid Særk, Aande-Promenering, „fjærne“, udforskellige Øjne, Slange-Haandled, kort — hele Komedi! „Aldeles forfærdelig nøjagtigt!“ sa'e Manden. „Dét kostede mig en Korsræv at faa hende til at holde op.“ — „La' hende gaa til Theatret,“ sa'e jeg. „Kan være, Tilfældet taber sin Kraft dér.“ — Hun vilde ikke til Theatret. Og — hun dusede sig siden til mange, kostelige „Korsræve“.

I *Sygeplejen*, — ja, i Sygeplejen, *dér* har god Kvindes velsignede Egenskaber, *dér* hendes atavistiske Anlæg, hendes fintmærkende, letbevægelige Stemningsliv, hendes „Ømhed“, langt overstralet Mands Arbejde. — — Hvor underligt, i samme Time at læse Beretningerne om Kvindernes abnorme Grusomhed under Verdenskrigen og i Fortiden, og saa de sandfærdige Beretninger om barmhjertige Kvinders kække Opofrelse f. Ex. under det tyske Overfald paa det ulykkelige belgiske Folk! — en Opofrelse til Døden. Hvilken Trøst indeslutter ikke sligt Kapitel af Feminismens sære Historie, hvilken Lise for dé ærlige Mænd iblandt os, der endnu paa deres Knæ tak-

ker Himlen for hver eneste ædel Blomst, de kan skue i Kvindens Sjæl og Personlighed. *Thi*: Gennem hele Menneskelivets Historie lyder — trods alt! — lyder gennem Tidernes og Samfundenes og Folkenes vilde Kamp, gennem Had og Magtstrævs Bulder og Løgn, dog én skøn og ærlig Lovsang: Brav Mands Sang til god Kvinde. Denne naturlige, naivt-skønne Hyldestsang klinger — dybt og stille — bag al ærlig Mands Færd. Fra Kyklopen Polyphem i Tidernes Morgen, siddende paa sin Klippetop blandt sine Geder, sang hin Sang til sin Elskede, Galathaia, siden da har denne saa rørende *ægte* Folkevise svunget sig — snart som en evigtlevende, yndefuld Libelle, snart som den himmelstræbende, sorte Ørn over Mændenes inderligste *Liv*. Derfor blev god Mands Fryd over god Kvindes Elskov og Hengivenhed saa lyksalig kaad; saa dybt alvorlig. Derfor blev Mands Sorg over slet Kvindes Færd saa dybt alvorlig, saa beskæmmende pinefuld, om han kun én eneste Dag i sit Liv har elsket hende, troet paa hende.

Jeg under Feminismen alt, hvad den har opnaaet ved sin Agitation af godt og rimeligt. Men dens Agitationsmaade har medført saa store og tydelige Samfundsbrøst, at jeg — under en vis Pression — har besluttet mig til at pege paa disse Degenerationstegn. Efter Publikationen af Artiklen i „Dansk Sundhedstidende“ (Berlingske Tid.), saavel som efter „Explosionen“, — jeg indrømmer det — i „Ugeskr. f. Læger“, modtog jeg en Mængde Breve fra Mænd og Kvinder. En stor Del af disse yttrede Tilslutning; en Del betinget; alle Interesse. Der var adskillige betydende Navne under disse Epistler. Saa indløb der en Række *anonyme* Breve. Disse Skrivelsers naive Skamløshed, deres utroligt perfide Mangel paa Logik, deres afmægtige, hvæsende Smæden, kender jeg fra mange Aars litterære Fortid og skal ikke dvæle hérvéd. *Alle disse* anonyme Skrivelser var feminine. Mit Foredrag i „Politikens Sal“, paa hvilket dette Arbejde er baseret, hørtes 9 Gan-

ge af et Publikum, der talte mange kendte intelligente og forstandige Mennesker, et lydhørt og letbevægeligt Publikum, der i ingen Henseende syntes at misforstaa, *hvad* der blev sagt. Tværtimod. Grundet paa et ganske flygtigt, misvisende og, — som Bladet selv indrømmer — lidet fyldestgørende Referat, som jeg ikke har mindste personlige Andel i, affødtes paany en Række, delvis ganske perfide Angreb i Blade og Skrivelser, de fleste — formodentlig alle — fra Mennesker, der aldeles ikke havde *hørt* hint Foredrag. Naar en udmærket, kultiveret Dame har ønsket — i et Indlæg med hendes ærlige Signatur, — at reducere alt, hvad jeg har sagt, til „Bagstræv“ og „Opkog“ af de saa ofte hørte, obsolete Mandfolkeindvendinger mod de ulykkelige Kvinders Kamp mod „Undertrykkelsen“ o. s. v., o. s. v., saa turde det være Usandhed: Jeg *har* fulgt Feminismens Agitation og Udvikling ret lydhørt. Og jeg *maa* *benægte*, at *dé*, med denne Agitation fulgte Degenerationstegn nogensinde før er hævdet offentligt af noget „Mandfolk“ i dette Land. Det „betaler sig“ nemlig forbandet slet, at sige et ærligt Ord *mod* en saa lyksaligt reusseret Bevægelse, — navnlig en feminin! — Nu, — videre!

Som dansk Feminisme nu staar, sejrrig, med Talmajestæt, *maa* *den* *kunne* *taale* at høre et Varselsord fra en Mand, der i Sandhed ikke fører Spor af Ondt i sit Skjold, ikke Gnist af „Reaktion“ i sædvanlig Forstand. Det synes, at *dét* kan en Del af vore Kvinder ikke: „Harmskriget“, Misfortolkningen, den hellige „Indignation“ mobiliseres — straks! Ivrigst af Kvinder — de anonyme, — der end ikke aner, *hvad* der er Tale om. Disse fyrige Feministers „Opposition“ „gaar“ efter følgende Paradigma:

Er „Forbryderen“ en *ung* Mand, er deres „Svar“:

„Flødeskæg! — Fløs!“

Er han *ældre*:

„Tidligt senile Forkalkning! — Elendige Don Kichot af en forloren Helt!“

Er han endelig en *længst moden* Mand:

„Fortidslevning! — Fossile Hønise! — Stupide Gentager af længst obsolete „Vittigheder“! — Forlorne, indbildske Nar! „Helt“ af den Slags, som *vi* snart skal *børste* af os, som han fortjener!“ o. s. v., o. s. v.

Og — er *en Kvinde* saa uklog at paavise en Skavank hos hendes *Kønsfæller*, saa — ve hende! — I disse Dage raser en talentfuld, litterær Mand-Æder mod slig usselig *Kønsfælle*: „Lad Manden, denne indbildske Undermaaler, være ene om at smæde og bagtale Kvinden! Han, — Mesteren i at beklikke *dét* *Køn*, hans Moder tilhører!“ — Hvilken mild og dyb Logik! „Mørkærligheden“ vifter som en snehvid Engel gennem Feminismens duftende Syrenlund i en lang, uskyldsren Særk. Men, — naar *Kvinden* „smæder“ *Manden*, hendes *Fars* *Køn*?? — Mon den *sejrrige* Feminisme ikke burde aflægge noget af sin gammeldags *Ømtaalelighed*?

Nu, — hvem kan vente sig andet! — Og, — det „gør“ jo ingen Verdens Ting: Sandheden bliver hørt alligevel — af dem, der *kan* høre den. Efterhaanden.

Dé Usandheder, de Beskyldninger mod det andet *Køn*, der fra første Færd dannede et væsentligt Grundlag for Feminismens *Agitation*, har ikke hindret Opfyldelsen af dens *Ønsker*. Det samme kan siges om Bevægelsens ganske metodiske og ganske forcerede Hyl — paa Møderne, Aar efter Aar, — over gift Kvindes elendige „Løn“ for hendes uhyre Slid — *i sit eget Hjem!*

Det samme kan siges om Bevægelsens hele Syn paa *husligt* Arbejde overhovedet, Tjenestefolks almindelige Arbejde o. s. v., o. s. v. Bevægelsen er, under stadig Medbør og uden nævneværdig Modstand, kørt videre. Den har — som nævnt — pousseret den kvindelige Ungdom ind i snart sagt *alt* Mandens hidtidige Arbejde. Ingen — *heller ikke jeg* — har tænkt paa, at lægge Kvinderne et Straa ivejen. Men, — er *Kvinden selv* og *Samfundet* i Længden *tjent*

med denne Erobring? (se bl. a. foran!) Mere garstige Propagandistinder har haanligt stemplet Mandens „Galanteri“. Dog, — *viste han sig* „ugalant“, fnøs Thea af Harmel! Og, — hun vilde *sikkert* gøre det samme, om ikke *hun* som Nr. 1 bragtes *sikkert* ombord i Redningsbaaden, naar det næste svømmende Hôtel gaar under med sin mandlige Besætning. — Feminismen har successive fremavlet et nyt Forhold mellem Kønnene, en ny kønslig Ethik og Moral. Den „frigjorte“ Kvinde er i talrige Samfundslag indtraadt i et „Kammeratskab“ med Manden, et Forhold, der — officielt — søges idealiseret, men som mellem sunde, naturlige Parter er og *maa* være stærkt farvet, — navnlig til talrige Kvinders Skade og Fortræd.

Alle disse Faktorer — og flere andre — har med afgjort Sikkerhed omsider affødt en *Degeneration*, som denne Bevægelse ikke har tilstræbt, *men som den nu bør søge at raade Bod paa*. Om det ikke er for sent.

Der er i enkelte Samfundsklasser med Vished, — baaret af gensidig Hensynsløshed, skabt et, mere eller mindre bevidst, *Fjendskab mellem Kønnene*. Hvor kan det blive anderledes? — En brav og besindig Arbejderformand udtalte sig saaledes:

„Vi gaar og søger Arbejde, hvor vi har haft det før; og saa finder vi mangan Gang vore Pladser besat med Kvinder, der ingenting *kan* ordentligt og som sætter Lønnen ned. Hvis det bare var fattige Kvinder; — men, der er mange „Hajer“ imellem, velhavende Familiers Døtre, der skal skaffe sig flere Lommepege til Stads og Fjas, end deres Papa gider udrede, mens vi fattige, gifte Mænd mangan Gang faar Lov at halvsulte med Kvinde og Børn, skønt vi *har lært* og *kan* vort Arbejde.“ — Jeg er ikke i Stand til at kontrollere Sandheden af denne Mands — og adskillige andres — Udtalelser. Men, — helt *Løgn* er det næppe. Item: „Kvindernes Held til at fortrænge os Mænd fra vore hidtidige Arbejdspladser er som Kinesernes i

Østen: Det er merkantilt støttet af navnlig ugifte Kvinders billigere Lefevod, færre Fornødenheder, der sætter hende i Stand til at sælge sit Arbejde i en Mængde Stillinger billigere end Manden. At hendes Arbejde ofte er mindre værd, ustadigere, afbrudt af flere Sygedage end Mandens, er „Arbejdsgiverens“ Forsvar for den ringere, stundom elendige Lønning.“

Som før sagt: Med *al* gejl Væxt følger Degeneration. Vor oprevne, ulyksalige Tidsperiode, Verdenskulturens forfærdende Svigten, — dette Feminismen benævner „Resultatet af *Mændenes* usle Regimente og Styrelse!“ — Staternes Fattigdom, Folkets uhyre Skattebyrder, Krig mellem Fortolkerne af Religionens Undere og Lærdomme, *alt!* har *befordret* dette Fjendskab mellem Kønnene, der — højere og højere — raaber gennem de sidste Aars Kriminalisager. Der tales og skrives om en „ny kønslig Ethik og Moral.“ — *Vi har den*, Gud bedre det! Den fødtes, den spirede allerede *længe før Verdenskrigen*.

Et andet Degenerationstegn, — og at *dette* er en *direkte Affødning* af kritikløse Feministagitorers aarelange Skrig mod Himlen over *Husmødres* og *Tyendes* elendige, foragtede, usselt lønnede Legemsarbejde, — et næste Tegn er:

Flugten fra og den ganske konstigt oparbejdede Foragt for kvindeligt, husligt Arbejde. Det er ganske utroligt, hvad der — beklappet af Kvinder — især i Propagandaens „hede“ Tid er *tudet* ind af Taabeligheder i vor Landbefolknings Øren fra Forsamlingshusenes Talerstole. Det er nemt for *velstillede*, agiterende Kvinder at „snakke fint“, tale rørende, udkaste Prospekter til en ny social Kultur og Moral, til Hjemmenes ny Styrelse o. s. v., dette er det nemt at „ta'e Kegler paa“ i en jævn, kvindelig Landboforsamling, hvis kritiske Sans oftest svigter, naar en ny Lærdom bydes dem under Appel til dens „Æresfølelse“ og „Selvopholdelsesdrift“ og dens „egne Fordel“. Det er — tillad mig — især snurrikt, naar slig moralsk-social Vejledning

selvbestaltet kommer fra ædle og uangribelige Borgerinder, men som ma foi! — aldrig i Livet, der er trangt, har saa meget som *nikket* til et ordentligt Mandfolk i deres gud-indviede Jomfruseng.

Agitationen „aabnede Øjnene“ paa den overlæssede, upaaskønnede *Husmor*. Hun „sled sig op“ uden Tak, uden Fred hverken Dag eller Nat. Hvad blev der af hendes *aandelige* Liv? Var det ikke enhver Kvindes Ret og Pligt, at udvikle og pleje dette aandelige Liv, Tankelivet etc., etc. Men, — hvormange Mænd sørgede for, at deres misbrugte Hustruer fik *Lejlighed* til andet end Trællearbejdet? — o. s. v., o. s. v. — *Eller*: Kvinden skal vaagne til at *kræve* samme Ret som Manden til at administrere hans Arbejdsindtægt. *Thi*: hendes huslige Arbejde er — mindst! — ligesaa meget værd som hans Arbejde. Og, — hvad *giver* han hende for dét? o. s. v., o. s. v. Manden bør, — for at undgaa ægteskabelig Ufred, — hver Lørdag overlade Kvinden og hvert Barn deres Del af hans Fortjeneste. Er der f. Eks. fem Medlemmer af Familien, saa beholder han sin Femtedel, de andre deres. Det er uhyre nemt at ordne! Og retfærdigt. — Der spørges af en slet Person:

„*Hvem* skal saa bære det *social*e Ansvar for *hele* Hjemmets Økonomi? Naar Udgifterne stiger ved Sygdom, Skattebyrder, Nedgang i Arbejdslønnen o. s. v., o. s. v.

Svar: „*Manden*, — naturligvis!“

„Men, der levnes ham jo ikke Myndighed dértil!“

Svar: „Joh, — *sammen med* Hustruen.“

„Og, naar hun ikke skønner, ikke vil, som jeg?“

Svar: „Ja, — dét bli'er jo værst for dig; for der er jo no'et, der hedder „Husfred“. Og — den styrer Hustruen. Ikke?“

„Naa, saadan! — Men, naar Manden nu føler sig *nødt* til at ta' Krigen?“

Svar: „Ja, saa kan hun tilkalde *Øvrigheden*. Det er jo dog soleklart!“

„Politi — i et Ægteskab! Hvor mange Timer tror Madame, at en ærekær Mand *magter* at fortsætte et Samliv under slige Vilkaar?“

Svar: „Ork, jo!“ — — — —

Dén Skade, *alle* hine Fraser om gift Kvindes uhyre Slid og Martyrium har udrettet i mangfoldige, hidtil *med naturlig Ret* lykkelige og harmoniske Ægteskaber, særlig i Provinsen, *dén la'er sig slet ikke maale*. Jo fattigere vi er hérude, desto mindre kan vi *bære* Ufred i *Hjemmet*. Og, der findes ikke i et af 100 Landbohjem noget Middel, der kan kurere for Ufred og Uhygge, skabt ad *saadan* Vej. Husmødre, der forhen fandt en lys Glæde og Tilfredsstillelse i deres Arbejde — *i deres eget Hjem!* dé blev omsider delvis agiterede ind i et dybtfølt, men lynende falskt „Martyrium“. Arbejdsglæden var ta'et fra dem, forbedsket, — af de tilrejsende Damer paa „Møderne“. Mændene døjede ondt, — til ingen Verdens Nytte. *Thi*: Hustruens „Aand“ gik, trods Forsømmelighed og Sjuskeri, mere tilbage end frem. Denne „Aand“, som hun til hans Forfærdelse sad og snakkede om ved Kaffen med besøgende, ligesaa lidende Naboersker, denne „Aand“ lærte tusinde af jordfødte Agrarer inden længe at hade og foragte som en Art led Dæmon. Og — blev „Aanden“ fornøjeligere, bedre, blev den gladere, da Kvinden fik Valgret o. s. v., o. s. v., vakte dette hos de allerfleste Kvinder sand *Interesse* for Samfundet; for Politik, for *aandeligt* Arbejde? — Absolut ikke!

Det kvindelige Tyende modtog Feminismens agitative Fraser med endnu mere Begejstring: Det blev „simpelt“ at tjene; nedværdigende at malke en Ko. *I Aaremaal sukede dansk Bondestand under den ganske fattige, kvindelige Ungdoms fnisende Flugt fra husligt Arbejde*. Trods uhyre Lønstigning, trods de største „Indrømmelser“ til „Frigjortheden“, ramte dette Forhold endog de allerbedste og liberaleste Bondehjem som et fuldstændigt Samfunds-*onde*. Der gik i Aarenes Løb et Tog af brav, men *vildført*,

kvindelig Ungdom fra Bondelandet, hvor den hørte hjemme, til Byerne, særlig de større og den største. Den op-agiterede „honneste Ambition“ indpræntede i denne Ungdoms ubefæstede Sind, at det var „finere“ at bevæge sig som opstadsede „Frøkner“ i Hotellernes Gange og Rum, i Fabriker og Knejper og Kipper o. s. v. i *Hovedstaden*, end at „slæve“ i et ordentligt Hjem — *paa Landet!* De „slævede“ oftest meget, meget mere i Byen end paa Landet. Og Lønnen slog daarligere til. Men, — den „aandelige“ Udvikling foregik lokkende hurtigt. „Frigjortheden“ florerede, den misforstaaede. Et Utal af kvindelig Ungdom er gaaet tilgrunde paa dette Udvandringstog til Chimairernes skønne Gaaserede.

Den feministiske Agitation har, samtidig med Flugten og Foragten for husligt Arbejde, med en vis Konsekvens været ledsaget af en aldeles evident *Degeneration paa dét, man benævner „Sædelighedsomraadet“*. Jeg paastaar dette: Ikke en Bonde, ung eller gammel, i Landet vil kunne benægte dette. Forinden „Frigjorthedens“ Fraser slyngedes ud fra vore Forsamlingshuses Talerstole, ind i Ungdommens lyttende, kritikløse Øren, — *forinden da* var det *ingen Sjældenhed*, at et Par unge Mennesker, for fattige til at gifte sig, fik et Elskovsbarn, — ofte ganske brillante Børn, sunde og muntre som Foraarets Lærkeunger. Men i det sidste Par Decennier er det *sexuelle Promiscuit* med afgjort Sikkerhed vokset i en Grad, der *maa* fylde enhver forstandig Ven af vort Folk med ærlig Sorg. Purunge Piger møder — atter og atter — ikke med én, men med — i ganske faa Uger! — 2—3 og flere „Elskere“. Kønssygdomme, som forhen var ganske overordentligt sjældne paa Landet, er nu aldeles hverdaglige. De koster det Offentlige uhyre Summer hvert eneste Aar. Og — desværre — næppe til nogen varig Nytte. *Kort*: Da Respekten for *husligt* Arbejde efterhaanden berøvedes den kvindelige Ungdom og erstattedes af „Frigjortheden“ og den falske

„honneste Ambition“, Lidenskab for „*Damepynt*“ etc., etc., saa kom uafvendeligt Decadençen i „*Sædelighedsforholdene*“. Den „ny kønslige Ethik og Moral“ med dens Mangel paa „*Ridderlighed*“, dens Mangel paa Ansvarfølelse, dens „*moderne Kammeratskab*“, — der tuder til Himlen af Taabelighed! — dens mere eller mindre ubevidste Fjendskab mellem Kønnene, — *dén er*: et *Degerations-tegn*. Og — denne „*Udvikling*“ vil koste Kvinderne mange Taarer og megen Ulykke. Mændene megen Skam.

Som sagt forhen: Der agiteres *nu* for at genopvække Kvindernes Interesse for huslig Gerning. Men, — vil det lykkes? — Skaden *er* sket. Det er i denne Tid offentligt og af dygtige, ærekære Kvinder foreslaaet, at kræve ved Lov, at ingen Pige maa gifte sig, før hun har lært dog en Brøkdal af *kvindeligt* Arbejde. Dette er — selvsagt — et Slag i Luften. Men — det beviser, at „*Luften*“ er raaden. — Samtidig er der i Aaremaal *Tavshed om Prostitutionen*, dette triske „*Kulturprodukt*“, der forhen i Hygiejnens og Lægevidenskabens Analer drøftedes og debatteredes Aar efter Aar. — — *Dén* Tavshed holder mange erfarne Mænd ikke af.

Nu, — *Resultatet* af dansk, feministisk Agitation er — *foruden* denne Bevægelses social-politiske, retfærdige Høst, som loyalt undes den, — det omtalte Tidselprodukt. Den *Skade*, den mere yderligtgaende Agitation faktisk har forvoldt, er stor. Denne, stærkt hysterisk farvede „*Opvigling*“ af Kvindernes, særligt Landkommunernes Kvinders Sind og Tænkemaade, vil det *nu* være den triumferende Feminismes moralske Pligt at bøde paa. *Kan* den *dét*? — Næh, den kan *ikke*. Hvorfor? Fordi det staar i en Tændstiks Magt at svide af en hel By. Men selv et tropisk Skybrud kan ikke slukke Ilden. Og — kun faa har „*assureret*“. Og — de fleste „*Huse*“ er tækt med Straa..

De *Krav* denne Agitation bl. a., direkte og indirekte, har stillet til gift Mand, er delvis af saadan Beskaffenhed, at

det nutidige Ægteskab vil blive *en Umulighed* for en jævn ærekær Mand at udholde. Den ny „Ægteskabslov“ er — in re — ethisk-socialt og moralsk afmægtig. Hvis dén, der ligeoverfor Samfundet skal staa til Ansvar for Hjemmets *hele officielle* Administration, dén, der ikke er jordemor-gift, og ved sit Arbejde opretholder dette Hjem i alt væsentligt, skal la'e sig henvise til „Politiet“, hver Gang hans Hustru inkarneret erklærer sig „uenig“ med ham i hans Dispositioner, saa er Samlivet for en Mand faktisk en beskæmmende *Umulighed*. Det nytter ikke at indvende, at mange Mænd er Slyngler, er dumme, er frygtelige Egoister. *Thi*: det er Mændene yderst sjældent i *Ægteskabet*. Men, Kvinden —? Har Feminismen i Danmark gjort Kvinden til et *bedre Ægteskabsemne*, end hun var forhen? — Dog: Hvorfor tale om Kvinden? Det „svage Køn“.

Kort: Under Feminismens Propaganda er opstaaet en Uforligelighed mellem Kønnene, der hidtil er uset. Skilsmisserne florerer. I Tyskland er de steget med 100 pCt. Løse, for *Kvinderne* ganske ødelæggende Forbindelser, florerer, — „Kammeratskabet“! Der er Faneflugt fra husligt, kvindeligt Arbejde. Den „honnerte Ambitions“ Pyntedjævel tramper i stoppede Silkestrømper Kaalrabimarken flad som et stampet Lergulv! „Kærligheden“ er i enkelte Samfundsklasser reduceret til lejlighedsvis Ophold paa „Elskovens Klosetrum“.

Det besejrede Mandkøn har nu kun ét at vente, ydmygt og savlende af stadig trofast Broholmerhunde-Beundring: *Feminismens* Forelæggelse af en helt ny Lov for „anstændige“, fastere Forbindelser mellem Kønnene, et „nyt Ægteskab“, der tidssvarende kan afløse det gamle, som, Mændene i hvert Fald, meget ofte *maa* rende fra i skarpt Trav, om de har Ære i Livet.

— — — Og „Samson“ kom i Trædemøllen. — Men, en Dag var hans Haar vokset stort og tæt. Da fornam han,

at hans Kraft var vendt tilbage. Og han slang sine vældige Arme om *Filistertemplets* Søjler. Og Templet sank i Grus og begravede alt og alle i Ruinerne — —

Men, hans egen Pandebrask dén holdt. — Og, da han saa sin hvide Dalila ligge knust mellem de hellige Brokker, — *da* græd Samson.

Juni 22.

---

2. Oplag

Hans Kaarsberg: Memoirer,

Person- og Tidsbilleder.

Kr. 15.00.

Dr. Hans Kaarsberg er en blodrig og djærv Fortæller, fuld af usnærpet Humør og mere optaget af at fortælle end af litterær Anretning. Saaledes har han altid været med Pen i Haand, og han er det helt og uden Forbehold i de Memoirer. Derfor er de alt andet end kedelige.

Berlingske Tidende.

En omfangsrig Bog, i hver Linie præget af Autor, den initiativrige Læge og flittige Forfatter, en frisk og frodig Personlighed, usnobbet og aabenhjertig, bestandig talende ud af den karske Bælg . . . Dr. Kaarsbergs springske, men livfulde Erindringer har Bud viden om.

Nationaltidende.

Denne Læge har skabt et Memoireværk, som vil være til kraftig Glæde for mange Læsere og til gæv Erindring om sin Forfatters Personlighed.

Politiken.

Bogen er helt igennem mandig og frisk, undertiden helt ungdommelig i sin Sprælskhed.

Klokken 5.

Der kunde overhovedet siges meget om denne uforfædede og morsomme Erindringsbog, som fortjener at læses af alle, der har Føling med det sandt menneskelige.

Ekstrabladet.

Der er næppe Tvivl om, at Memoire-Litteraturens Venner med den største Fornøjelse vil læse hvad Lægen og Forfatteren Hans Kaarsberg har at fortælle om sit Livs Oplevelser, særlig da naar det er saa godt og livfuldt fortalt, som det var at vente, uden „kunstneriske Snørkler og Sving“, men paa den impulsive, afgjort virile Maade, man kender fra hans Bøger.

København.

Denne Bog virker med en Vægt som en Mands samlede Værker. Disse Livserindringer er Livsresultater. Og saa har Forfatteren, denne Jægersmand og Naturelsker, skænket os et Stykke Danmark paany. Tak for det, Hans Kaarsberg.

Johan Skjoldborg i „Aalborg Venstreblad“.

Med disse Erindringer har den Sorø-Læge og -Digter beriget Memoirelitteraturen med et frejdigt Aandsarbejde, der er værd at læse.

Sorø Amts Dagblad.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL